

מקורות

- שער הרזים לרבי טודרוס בן יוסף אבולעפיה, ההדירה וצירפה מבוא והערות מיכל קושניר אורון, ירושלים תשמ"ט, הוצאת מוסד ביאליק בשיתוף בית-הספר למדעי היהדות ע"ש ח' רוזנברג, אוניברסיטת תל-אביב, 197 עמודים.
  - ר' טודרוס בן יוסף הלוי אבולעפיה (כנראה 1220-1298) היה ראש יהודי קאסטיליה, רב, מנהיג, חצרן, חרוץ, מראשוני המקובלים בקאסטיליה וכתב גם בענייני הלכה ומוסר. תורתו הקבלית היתה לקטנית ומנסה לגשר על הפערים בין המקובלים בזמנו. חשיבות כתביו, שלפיהם אפשר ללמוד על התהוות מושגי יסוד בקבלה, ויש להם ערך בשימור רעיונות ובהנחלתם. הספר שלפנינו הוא מהדורה מדעית ראשונה של 'שער הרזים'. בהקדמה לספר עומדת המהדירה על 'ייחודו של רט"א כמקובל ועל תורת הקבלה שלו לסעיפיה: תורת האלוהות, הנפש והגלגול, מהות הרע ועוד. כן היא מונה את מקורותיו ומציינת את השפעתו על הדורות שלאחריו. יציין כי ג' שלום מנה את 'ספר הרזים' בין כתבי הקבלה שהכרח להדפיסם.
  - P.S. van Koningsveld, J. Sadan, Q. Al-Samarrai, *Yemenite Authorities and Jewish Messianism — Ahmad ibn Nāsr al-Zaydī's Account of the Sabbatian Movement in Seventeenth Century Yemen and its Aftermath*, Leiden University, Faculty of Theology, 1990, 206 p.
- ראה עליו בחוברת זו עמודים 111-141.

מחקרים

- עזרא פליישר, משלי סעיד בן באבשאד, ירושלים תש"ן, הוצאת מכון בן-צבי, 319 עמודים.
- שירים אלה הם שרידים, שנתגלו בגניזה הקאהירית, מחיבור גדול של משלי חוכמה ומוסר. השירים מפתיעים בתכניהם, המתאפיינים בפתחות הגותית ובשכלתנות צרופה, וכן ברמתם הספרותית מבחינת תנופתם הלשונית ועושר ציוריותם. בגוף הספר דן ע' פליישר במיהותו של מחבר המשלים — כנראה ממוצא פרסי, שחי בבבל סביב סוף המאה העשירית; ממקם את משלי סעיד בשלשלת ההתפתחות של השירה העברית ושל ספרות המשלים, ומציין כי זו שירה חילונית (בתפקודה לא בהשקפת-עולמה), תופעה נדירה בספרותנו ששרדה מאחר חורבן הבית עד כמעט סוף המאה העשירית; דן בעיצוב הצורני של השירים, בלשונם, בתכניהם, במקורות ששימשו את מחברם ועוד. לבד מערכם של שירים אלה לגופם, הם מעוררים הרהור בדבר המפה המשוערת של ספרותנו הקדומה, אילו שרד כל מה שהיא כללה. הספר כולל גם נספחים, בהם שרידים מחיבורים נוספים של משלי חוכמה, לוחות ומפתחות.
- יום טוב עסיס, רמון מגדלינה, יהודי נאבארה בשלהי ימי-הביניים, ירושלים תש"ן, מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 235 עמודים.
- זהו החיבור הראשון המתפרסם בעברית על היהודים בנאבארה — הממלכה הקטנה ששכנה בצפון-מזרח הצייהאי האיברי. בחטיבה הראשונה בספר — סקירות כלליות על מלכות נאבארה ועל היהודים שבה, ואחריהן 4 פרקים על היהודים בחיי הכלכלה של נאבארה: עיסוקם בהלוואות כספים, רכושם, מעורבותם בחיי המסחר והכלכלה, המיסים על היהודים. החטיבה השנייה כוללת פרסום מלא של 20 תעודות ארכיוניות, שכולן עוסקות בעניינים פינאנסיים שהיהודים היו מעורבים בהם. תעודות אלה הן חלק מאוסף פנקסים עבריים, הגדול ביותר שנתגלה עד כה על עיסוקים פינאנסיים של יהודים באירופה המערבית בימי-הביניים. לבד מן העניין שבהם לחיי הכלכלה, יש בתעודות עניין מהבטים לשוניים ואחרים. הבטים אלה באים לידי ביטוי במבואות, ובביאורים לתעודות וכן בנספחים לתעודות.

Benjamin R. Gampel, *The Last Jews on Iberian Soil — Navarrese Jewry 1479/1498*, Berkeley Los Angeles, Oxford 1989, University of California Press, XI + 222 pp. □

הספר עוסק בקורות היהודים בנאבארה קודם הגירוש. החלק הראשון, 'חיים היומיום', עוסק במקומות יישובם של היהודים ובמספרם, במבנה הקהילה היהודית ותפקידיה, ובכלכלה היהודית (בפרק מקיף). היהודים עסקו במיגוון רחב של פעילויות: בעלי בתים וקרקעות (בעיקר כרמים), רופאים, חוכרי מס, סוחרים (שסחרו בכדים וגם בדגים, ביין, בדגנים, בעורות, בתכשיטים, בבעלי-חיים ועוד), בתעשיית היין, בשיטות השקאה, בצורפות, במלאכה, היו מועסקים על-ידי מועצת העיר, הכנסייה, אנשים פרטיים והכתר. הפרק גם דן בהקף ההלוואה בריבית, שהייתה מרוכזת בידיים מעטות; קובע שמספר היהודים שהיו מעורבים במנגנון הממלכתי היה קטן ממספרם במאה ה-14. החלק השני, 'המשבר בחברה האיברית', דן: בלחצים שהופעלו על-ידי המלכים הקאטוליים, להסגר 'נוצרים חדשים' שברחו בגלל האינקוויזיציה לנאבארה בכוא מגורשי ספרד (הם מנו 1700-1800) ב-1492 ובסיבות לגירוש יהודי נאבארה ב-1498, כתוצאה מהלחץ של מלכי קאסטיליה ואראגון. המחקר מבוסס על חומר ארכיוני רב ועשיר והספר מהווה תרומה חשובה להבנת קורות היהודים בנאבארה. שרק בשנים האחרונות החלו חוקרים לתת את הדעת עליהן.

□ מאיר בניהו, מבוא לספר בנימין זאב, רלה + יז עמודים.
 ר' בנימין ב"ר מתתיה, שורת בנימין זאב, שני כרכים, תקע"ה עמודים. שלושת הספרים — ירושלים תשמ"ט, בהוצאת יד הרב נסים.

ר' בנימין ב"ר מתתיה, רב פוסק מיוון, שחי בסוף המאה ה-15 ובמחצית הראשונה של המאה ה-16, מחבר 'שורת בנימין זאב' (ויניציאה רצ"ט, 1539), ראשון ספרי השורת שנדפסו בחיי מחבריהם. הן דמותו והן פסקיו היו שנויים במחלוקת קשה. בספר הראשון שלפנינו מביא מאיר בניהו בפירוט רב את תולדות ר' בנימין, תולדות משפחתו ורבותיו; את מעמדו בקהילת ארטא שביוון, בה שימש כרב של אחד מארבעת הקהלים בעיר עד שהודח מכהונתו עקב המחלוקת; את נדודיו בקהילות יוון ואיטליה; את פסקיו ואת שיטתו בכתבת תשובותיו, שהתאפיינו באריכות יתרה ולדעת יריביו גם היה בהם ריבוי מקורות שלא לצורך, גיבוכ דברים שלא לעניין ואי-דיוק בהבאת דברי אחרים; ולבסוף, את הפולמוס סביב פסקתו שהתירה עגונה אחת, פולמוס שפשט והתרחב ולקחו בו חלק רבנים ביוון ובאיטליה. רבי בנימין היה מעורב במחלוקות נוספות בארטא. בדורו ובדורות שאחריו היו גדולים בתורה שהזירו מפני הסתמכות על פסקיו ואחרים שראו בו אחד מגדולי הפוסקים.

בשני כרכים נוספים מובא דפוס צילום של 'שורת בנימין זאב'.

□ משה סמט, משה מונטיפיורי מציאות ואגדה, ירושלים תשמ"ט, הוצאת כרמל, 199 עמודים.

סיכום ביקורת של עיקרי תולדותיו ופועלו הציבורי של משה מונטיפיורי — האישיות היהודית אולי הנודעת ביותר, ודאי המהוללת ביותר, במאה ה-19. אין זו ביוגרפיה שלמה, חסרים בה חלקים חשובים מפועלו של האיש, כפי שמפרט המחבר עצמו. סיכומו של החיבור הוא, כי פועלו של מונטיפיורי הן בארץ-ישראל והן בתפוצות היה חסר ערך כמעט לחלוטין ולא-פעם אף הסב נזק — בא"י עומדת לו אך הזכות שהעביר אליה כספי תרומות; במישור האישי, הוא לא היה עשיר מאוד, לא היה נערך במיוחד בבריטניה, לא היה 'ציוני' ולא הקפיד במיוחד על שמירת מצוות. פועלו מצטייר כמין מבעד אדיר של יחסי-ציבור. ואיזה יחסי-ציבור! שכן נכתבו על מונטיפיורי מאות רבות של פרסומים מסוגים שונים, עשרות שירים ומאמרי הלל וכמה ביוגרפיות. נראה, כי מונטיפיורי היה ראוי לשבח מאת המחבר, לפחות בתור איש יחסי ציבור.

□ Annie Benveniste, *Le Bosphore a la Roquette, La Communauté judéo-espagnole à Paris (1914-1940)*, Paris 1989, Édition L'Harmattan, 184 pp.

ספרה זה אינו בנבניסטי הוא מחקר על היהודים דוברי ספרדית-יהודית מהאימפריה התורכית שהיגרו וחיו בפאריס בין שתי מלחמות-העולם. יהודים אלה, שהיו מרוכזים ברובע ה-11, היו קהילה קטנה לעצמה אשר מנתה בין 1700 ל-2600 נפש, שמרה על הלשון והמסורות הדתיות

והתרבותיות של ארץ מוצאה וניכרה בפעילותה הכלכלית. נוסף למחקרים, זכרונות ורשומות דמוגרפיות ואחרות, נעזרה המוזכרת בראיונות עם שרידי הקהילה, שכבר אינה קיימת כקיבוץ. הספר עוסק בתהליך ההגירה, במוסדות הקהילה, בפעילותה הכלכלית ועוד.

Mourad El-Kodsi, *The Karaite Jews of Egypt 1882-1986*, Lyons N.Y. 1987, Wilprint Inc. (14 +) 359 pp.

ספר מתועד היטב, שעיקרו תיאור המבנה המוסדי והפעילות הקהילתית של היהודים הקראים במצרים. פרקי הספר עוסקים במוסדות הדתיים וברבנים הראשיים של הקהילה, בתחיקתה הפנימית, בכתיב-הספר, בכתיב-הכנסת ובלטיורגיה, בפעילויות הסעד והתרבות, במנהגים ובמסורות ועוד. הפרק הראשון עוסק בהיסטוריה של הקראים – וכולל טיעון, כי היה תיעוד שלפיו הם היו קיימים עוד בשנת 641, יותר ממאה שנה לפני המועד המקובל על ראשיתם – על היחסים בין הקראים בתפוצות שונות ועוד. פרקי הסיום עוסקים בזיקת הקראים לציונות, ביציאתם ממצרים, בעלייתם והיקלטותם בישראל ועוד. הספר מיוסד על תיעוד עשיר ומקורי מגנזי העדה במצרים, אשר המחבר היה מעסקניה קודם הגירתו לארצות-הברית.

קבצים

Shaul Shaked and Amnon Netzer (editors) *Irano-Judaica II — Studies Relating to Jewish Contacts with Persian Culture Throughout the Ages*, Ben-Zvi Institute, Jerusalem 1990, 254 + 5 pp.

קובץ שני בסדרת פירסומים של מחקרים בתחומי המגע בין יהודים ותרבות פרס במשך הדורות, הפעם בעקבות כינוס בינלאומי שנערך בירושלים בשנת 1987. בקובץ 15 מאמרים (13 באנגלית ו-2 בצרפתית) שבהם חלק עוסק ביהודי פרס: 'מדרש על עליית משה למרום בפרסית-יהודית' (א' נצר); 'סלמאן-י פארסי והיהודים: חדיתי' שיעי אנטי-יהודי מן המאה השבע-עשרה' (ו' מורין); 'השפעתו של שאהין על באבאי בן לוטף' (ע' שפיזהנדלר); 'נוסחאות של שבועות בפרסית-יהודית' (ש' סרודי); 'תרגום הקוראן להגה פרסי וקשריו עם הפרסית-היהודית' (ז' לאזאר); 'קמיע פרסי יהודי' (מ' רוזן-איילון).

יצחק ש' רגנטי (עורך), דוכן – מאסף למוסיקה יהודית, יב, ירושלים תשמ"ט, הוצאת רננות, המכון למוסיקה יהודית, 315 עמודים.

הקובץ שלפנינו, שיצא לאור בשנת השלושים ל'רננות', כולל 30 מאמרים, סדורים בשלושה שערים: טעמי המקרא וחזנות, מוסיקה של עדות ישראל, הצגת עבודות והבטים ספרותיים. בתחום המוסיקה של יהודי ספרד והמזרח מובאים כאן 10 מאמרים: על המיזאן היהודי וה'אלא' המגרבית – ש' שחל; הבקשות של יהודי מארוקו – ט' טוראל; שירים ספרדיים יהודיים לברית-המילה – ש' וייך-שחק; שירי החתונה של יהודי בולגאריה – ש' וייך-שחק; מסורת ושינוי בקרב יוצאי תימן – א' יעקב נגאר; 'היום הרת עולם' בקהילות ספרדיות – א' סרוסי; על שירת רבי משה בוג'נאח – א' חזן; 'מחזור שלונקי' ו'שפתי רננות' – א' אביצור; 'מעגלים', חגי השנה בשירת ספאניול – י"ש רגנטי.

עדות

מהלל העדני, בין עדן ותימן, כך שני, בית הלל – בית נשיא. ערך יוסף טובי, תל-אביב תש"ן, הוצאת 'אפיקים' לתחיה רוחנית וחברתית.

הכרך הראשון של 'בין עדן ותימן' (תל-אביב תש"ז, מהדורה שנייה תשמ"ה – ראה סיקורת: פעמים, 36) כלל מבחר מתוך החיבור השלם, כפי שיצא מתחת ידי מחברו. החיבור בכללו כתוב פרקים קצרים, שתכליתם לתאר דמותה של קהילת עדן בשלושה מעגלים: (א) המעגל האוטוביוגרפי, ובו גם פרקים על משפחת משה, שבניה החזיקו בהנהגת הקהילה במשך כ-130 שנה ועימה היה קשור המחבר בקשרי חיתון. (ב) המעגל היהודי הקהילתי. (ג) המעגל הכללי, ובו פרקים על המוסלמים ועל הבריטים בעדן. בכרך שלפנינו הובאו פרקים מן המעגל הראשון ובכרך נוסף יבואו פרקים מהמעגלים הנוספים (בלי לכלול בהם מה שכבר הובא בכרך הראשון). לספר נוספו פרקי מבוא וסיום מאת העורך, יוסף טובי, ועולה מהם דמות רבת-עניין

של המחבר, פעיל ציוני ומשכיל בנוסח היהודי מזרחי. דמות המחבר והיותו סופר מובהק בעל שדרן תיאור ובעל מחשבה ודעה על העולם היהודי שסביבו משווים לספר חשיבות כיצירת ספרות וכעדות היסטורית.

□ מ' נניקאשוילי, זכרונות של עורך דין סובייטי, [ירושלים] 1989, 179 עמודים. המחבר, ד"ר למשפטים, מביא בספרו, שתורגם מגרזית, 30 סיפורים מנסיונו כעורך-דין בגרזיה. הסיפורים חושפים מציאות של אכזריות ושנאת ישראל, עיוות דין והכפפת המשפט, כמו ההתנהגות הציבורית, לצרכי המפלגה ולטובתם האישית של נציגיה. במציאות זו, עוז הנפש של המחבר להגן על לקוחותיו היהודים מעורר התפעלות. הספר תורם להכרת חיי היהודים בגרזיה, אמנם מהבט מסוים, לא תמיד מייצג, בתקופה אפלה בתולדותיה.

ספרות

□ עזיאל חזן, אל שלגי האטלס, תל-אביב 1988, הוצאת ספרית פועלים, הדפסה שנייה, מהדורה מיוחדת לבית-הספר, 117 עמודים, מנוקד.

11 סיפורים, המתרחשים בנופי מארוקו, רובם חושפים הווי יהודי לא מוכר, של חיים בטבע, יהודים רוכבים על סוס ונושאים נשק, רועים בקר וצאן, דוברים פֶּרְפֻרִית. הסיפורים כתובים ברגישות, תיאורי הדמויות והנוף אמינים ושלוכים בהם אירועים בעלי עניין עם מינון של הרפתקאות, מסתורין, מנהגים מקומיים ועניינים שבלב, כמו אהבת בוסר. האירורים של טובית אלמליח מוסיפים נופך חן לספר. מומלץ לילדים.

עזר

□ אליהו גבאי (עורך), חיבת הפיוט — מבחר הפיוט של עדות ישראל, ירושלים תשמ"ח, הוצאת חיבה — התנועה להפצת מורשת ישראל, 246 + 12 עמודים.

בספר כונסו כ-200 פיוטים וזמירות, שנבחרו מתוך הרפרטואר המושר בקרב יהודי-המזרח, ועוד כ-100 שירים 'סידיים', שחלק ניכר מהם כלול כיום במחזור הזמר המושר בישראל. הפיוטים והזמירות בספר סודרו לפי שערים: שירים לכל עת, לשבת ולמועדים השונים, לאירועים במחזור חיי האדם (ברית-מילה, בר-מצוה וכו'). באו כאן גם פיוטים מן התפילה וכן ברכות, כמו ברכת המזון וקידוש על היין בשבת. השירים כולם, פרט לאחד, בעברית. הקובץ כולל מבחר, ושירים ידועים לא-מעטים אינם מובאים בו. לשירים נוספו דברי הסבר קצרים מאת הרצל ובלפור חקק וכן מבואות מאת: הראשון לצינון הרב הראשי ר' מרדכי אליהו, סגן רה"מ ושר החינוך והתרבות לשעבר יצחק נבון ועורך הספר.

□ הגדת המאה — פאקסימיליה של ההגדה של פסח הראשונה שנדפסה בתוניס בשנת תרנ"ן, מבוא: אברהם הטל, ירושלים תש"ן, יב + 4 + מח דפים + XV עמודים.

הגדה של פסח ראשונה שנדפסה בתוניס, עם תרגום לערבית, בידי המדפיסים וזאן וכאסתר. במבוא מפרט א' הטל את תולדות ההגדות שהדפיסו יהודי תוניס: תחילה מחוץ לארץ-הולדתם (ליבורנו תר"ד, תר"ט, תרכ"ט — האחרונה כ-15 מהדורות), אחר-כך לא-פחות מ-50 הגדות בתוניס (האחרונה בתש"ח), כ-20 הגדות בג'רבה (תרע"ו-תשמ"ב) ויותר מ-20 בסוסה (תרע"ה-תש"ח). להגדות אלו צורף בדרך-כלל תרגום לערבית ובחלקן גם תרגום לצרפתית.

□ ילקוט מנהגים — ממנהגי שבטי ישראל: ממנהגי הירושלמיים הספרדיים, ממנהגי יהדות קוצין, ירושלים תשמ"ט, משרד החינוך והתרבות, אגף החינוך הדתי והאגף לשילוב מורשת יהדות המזרח, 69 עמודים.

בחוברת 2 חטיבות ובכל אחת מהן 4 פרקים: התפילה ובית-הכנסת, שבת, חגים ומועדים, שמחה ואבל. המנהגים מתוארים בקיצור ובתמציתיות, ללא פירוט טעמיהם או השוואה עם עדות אחרות וכיו"ב.

מנהגי הספרדים הירושלמיים — שעליהם כתב יעקב אלעזר — נתגבשו מתוך מזיגה של מנהגי יהודים ספרדים שעלו לארץ מתפוצות שונות ושולבו בתוכם גם מנהגים של יהודי-המזרח. נוסח זה כבש במשך הזמן עדות נוספות של מזרחיים וצפון-אפריקאים (המכונים 'ספרדים' במינוח רחב) עד העלייה הגדולה עם קום המדינה, שגרם שוב לפיצול של מנהגים ולהדגשת המיוחד לכל עדת-מוצא.

מנהגי יהדות קוצ'ין – שעליהם כותב שלמה זרביב – הם ספרדיים ביסודם, עם מנהגים יהודיים להם, מעניינים ביותר, ואפילו שילוב של מנהגים אשכנזיים.

□ חגית אהרונוף, הערכה מעצבת לתכנית 'ביתא ישראל' (תכנית הלימודים לילדים עולים מאתיופיה), ירושלים התשמ"ט, הוצאת משרד החינוך והתרבות, המינהל הפדגוגי, האגף לתכניות לימודים, 197 עמודים.

מחקר המנתח את דפוסי ההתנהגות הלימודית של ילדי עולים מאתיופיה בשנת לימודיהם הראשונה בארץ. תוכנית הלימודים המיוחדת בעבורם נכתבה במהירות וללא שלב ניסוי, בשל הצרכים הדחופים. ההנחה היתה כי צפויות שלוש בעיות בלמידה שלהם: (1) החשש, שבשל דפוסי תרבותם, יהיו תלמידים פאסיביים. (2) החשש שיתקשו בפינוח מושגים מופשטים. (3) החשש שבשל מעבר מתרבות לתרבות יתביישו במורשתם וינטשוה. ממצאי המחקר הפריכו את שתי ההנחות הראשונות, אך הסתבר, שילד מאתיופיה זקוק לחיזוקים חיוביים ולהתייחסות אישית.

□ Robert Attal, *Juifs du Maghreb — Catalogue de la Collection de cartes postales du fonds Gérard Lévy déposé à l'Institut Ben Zvi à Jérusalem*, Institut Ben-Zvi, Jerusalem 1900, 109 + 7 pp. + 8 pls.

זר לוי, אספן מפאריס, עוסק שנים רבות באיסוף פריטי יודאיקה, וביניהם גלויות על יהודי צפון-אפריקה. האוסף מהווה מקור מיוחד במינו לתיעוד ויזואלי של יהודי צפון-אפריקה. האספן העביר העתק של האוסף, המונה 1300 גלויות, לרוב מסוף המאה הקודמת וראשית המאה הזאת, למכון בן-צבי. על-פי קטלוג מפורט זה יוכל המתעניין להזמין העתקות מהמכון לצורך מחקר אתנוגרפי, איורים לספרים וכדומה. לקטלוג נוספו מפתחות בצרפתית ובעברית.

כתבי-עת

□ מ' בינארט, י' גוטמן, מ' שטרן (ד"ל) (עורכים), ציון – רבעון לחקר תולדות ישראל, נד, ב (תשמ"ט), ירושלים, הוצאת החברה ההיסטורית הישראלית, עמ' 145-256 + VII.

חוברת זו של 'ציון' פותחת בדברים לזכר ח"ה בן-ששון, במלאות 12 שנה לפטירתו, שנישאו על-ידי מנחם שטרן ז"ל מספר ימים לפני מותו הטראגי, וכן שלושה מאמרים על תולדות עם ישראל בתקופות שונות. לעניינינו יצוין מאמרה של אלינור ברקת, 'מאבקים על ההנהגה היהודית בפסאט מצרים במחצית הראשונה של המאה הי"א'. עוד בחוברת ביקורת מאת ישעיהו תשבי על גישתו של משה אידל לחקר הקבלה ('הפיכה בחקר הקבלה'), כפי שמשקפת בספרו האחרון של אידל ובמאמרים אחרים, ותשובתו של אידל לביקורתו של תשבי ('חדש אסור מן התורה'). ריכוחם נוגע לנושאים מרכזיים בחקר הקבלה, כגון יחסי קבלה וגנוסיס, קבלה ומשיחיות (במיוחד השפעת גירוש ספרד על הקבלה), מעמדה של קבלת האר"י והמשיחיות הלוריאנית והמשיחיות השבתאית.

□ *Sefardica*, Año 3, No. 6 (Febrero 1988) — Borges: El Judaismo e Israel, Publicación del Centro de Investigación y Difusión de la Cultura Sefaradí, 200 pp.

גיליון זה של כתב-עת לעניינים ספרדיים, היוצא לאור בבואינוס איירס, מוקדש כולו ליחסו של הסופר הארגנטינאי חורחה לואיס בורחס (1899-1986) ליהדות ולישראל. בגיליון מובאים מאמרים העוסקים בהבטים שונים של יצירתו הספרותית של בורחס וכן קטעים נבחרים מתוכה. בין הנושאים הנדונים: היהדות, אספאניה-ספרד, ישראל, הקבלה, דמות הגולם ושפינוחה. הגיליון פותח בשתי רשימות כרונולוגיות: אחת כללית על חייו ופירסומו והשנייה מיוחדת לקשריו עם היהדות וישראל. בסך-הכל מצטיירת דמות של סופר ספרדי חשוב שהתעניין מאוד ביהדות ובישראל ושילב בספרותו מוטיבים רבים מתוך חקירתו על-פי תפיסתו המיוחדת.